

TUDI SPLETNA »ŠALA« IMA LAHKO RESNE POSLEDICE

Žaljive in umetno ustvarjene vsebine niso nedolžna zabava

Spletno nadlegovanje ter ustvarjanje in prepošiljanje žaljivih vsebin, ponižujočih fotografij ali posnetkov niso nedolžna zabava. Enako velja za fotografije, videoposnetke ali zvočne posnetke, ki so izdelani oziroma predelani s pomočjo umetne inteligence tako, da posameznika osramotijo, prestrašijo, lažno prikažejo ali posežejo v njegovo zasebnost in dostojanstvo.

Za osebo, ki je tarča, so posledice lahko zelo resne

Otroku se lahko zdi predelava fotografije učitelja, sošolca ali druge osebe zabavna in smešna. Za osebo, ki je tarča takšnega ravnanja, pa lahko pomeni ponižanje, strah, izločanje iz skupine, dolgotrajno duševno stisko in škodo za njen ugled.

Odgovoren ni samo tisti, ki je vsebino ustvaril

K širjenju škode prispevajo tudi vsi, ki žaljivo vsebino objavijo, delijo, prepošiljajo, komentirajo, spodbujajo njeno širjenje ali jo hranijo z namenom nadaljnjega razširjanja.

Posledice lahko presežejo okvir šole

Glede na vsebino in okoliščine lahko takšno ravnanje pomeni kršitev šolskih pravil, poseg v osebne pravice, prekršek ali celo kaznivo dejanje. Posledice se zato ne končajo nujno pri pogovoru v šoli ali vzgojnem ukrepu, temveč lahko vodijo tudi do obravnave na policiji, centru za socialno delo ali sodišču.

Otrok, mlajši od 14 let, ni kazensko odgovoren, dejanje pa ima zanj vseeno posledice

Otrok, ki je bil ob storitvi dejanja mlajši od 14 let, ni kazensko odgovoren in se zoper njega ne vodi kazenski postopek kot zoper mladoletnega storilca. To pa nikakor ne pomeni, da dejanje ostane brez posledic. V obravnavo se lahko vključijo starši, šola, svetovalna služba, policija, center za socialno delo in drugi pristojni organi. Uveljavlja se lahko tudi povračilo povzročene škode.

Po dopolnjenem 14. letu lahko nastopi osebna kazenska odgovornost

Ko otrok dopolni 14 let, je lahko za storjeno kaznivo dejanje že osebno kazensko odgovoren po posebnih pravilih, ki veljajo za mladoletnike. Namen teh postopkov je predvsem vzgoja, pomoč otroku in preprečevanje ponavljanja dejanj. Kljub temu lahko postopek vključuje uradno obravnavo in izrek vzgojnih ukrepov, v težjih primerih pa tudi strožje sankcije.

Starši ne prevzamejo otrokove kazenske odgovornosti, lahko pa odgovarjajo za škodo

Starši praviloma ne prevzamejo otrokove kazenske odgovornosti namesto njega. Glede na otrokovo starost, okoliščine dogodka in izpolnjevanje svoje dolžnosti nadzorstva pa lahko odgovarjajo za škodo, ki jo otrok povzroči drugim osebam. Kadar za povzročeno škodo odgovarjajo tako otrok kot starši, je lahko njihova odškodninska odgovornost solidarna.

Zato starše prosimo, da se z otroki pravočasno pogovarjate o odgovornem ravnanju na spletu in jih opozorite na naslednje:

TUJE FOTOGRAFIJE NISO GRADIVO ZA ZASMEHOVANJE!

Fotografij, videoposnetkov in zvočnih posnetkov drugih oseb ne predelujemo z namenom poniževanja, zasmehovanja ali lažnega prikazovanja.

ŽALJIVE VSEBINE SE NE OBJAVLJAJO IN NE DELIJO

Odgovornost nosi tudi tisti, ki žaljivo vsebino objavi, všečka, komentira, deli ali prepošlje drugim.

»SAJ JE BILA SAMO ŠALA« NE IZBRIŠE POVZROČENE ŠKODE

Namen storilca ne spremeni dejstva, da je bila druga oseba prizadeta, osramočena ali prestrašena.

ANONIMNI PROFIL NE ZAGOTAVLJA RESNIČNE ANONIMNOSTI

Objave in sporočila na spletu praviloma puščajo digitalne sledi, na podlagi katerih je mogoče ugotavljati, kdo jih je ustvaril ali razširjal.

SPORNO VSEBINO IZBRIŠEMO – NE ŠIRIMO JE NAPREJ

Če otrok prejme žaljivo ali ponižujočo vsebino, naj je ne komentira in ne pošilja drugim. Vsebino naj pokaže odrasli osebi, po potrebi shrani dokaz o dogodku, nato pa jo izbriše.

O GROŽNJAH IN SPLETNEM NASILJU MORA ČIM PREJ IZVEDETI ODRASLA OSEBA

Otrok naj o grožnjah, izsiljevanju, lažnih posnetkih, spletnih prevarah ali poniževanju čim prej obvesti starše, učitelja, razrednika, svetovalno službo ali drugo odraslo osebo, ki ji zaupa.

Namen tega opozorila ni strašenje otrok

Otroke želimo pravočasno zaščititi in preprečiti ravnanja, ki lahko v nekaj trenutkih povzročijo dolgotrajne posledice. Vedeti morajo, da tudi v digitalnem okolju veljajo enaka pravila spoštovanja, odgovornosti in varovanja dostojanstva drugih ljudi:

PREMISLI – NE USTVARJAJ ŽALJIVIH VSEBIN - NE DELI – POVEJ ODRASLEMU – POMAGAJ USTAVITI ŠKODO.